

របៀបសម្រាល់ ដំណើរការក្នុងក្លាយ លើបណ្តាញផ្សព្វផ្សាយសង្គម

វាក្នុងនេះ កញ្ញា នូវ ពេលក្លិណា
និពន្ធនាយកសារព័ត៌មាន Focus - Ready for Tomorrow
គ្រូបង្រៀនផ្នែកសារព័ត៌មានអនឡាញ

មាតិកា

- អ្វីទៅជា ដំណឹងក្លែងក្លាយ ?
- ដំណឹងក្លែងក្លាយ និងបណ្តាញផ្សព្វផ្សាយសង្គម
- របៀបសម្គាល់ដំណឹងក្លែងក្លាយ
- អ្វីទៅជាអក្ខរកម្មប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនិងព័ត៌មាន ?

អ្វីទៅជា ដំណឹងក្លែងក្លាយ/ព័ត៌មានមិនពិត ?

ព័ត៌មានមិនពិត

(ព័ត៌មានក្លែង

ក្លាយ) មានស្ថានភាពខាងក្រៅមើលទៅដូចជា ដំណឹងដែលអ្នកទទួលបានពីប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ

- សារព័ត៌មានដែលមានវិ
 ជ្ជាជីវៈ ៖ រាយការណ៍អំពីការពិត ដោយត្រឹមត្រូវ និងមិនលំអៀង
- ព័ត៌មានមិនពិត៖ ចេតនាបង្កការខូចខាត ឬគ្រោះថ្នាក់

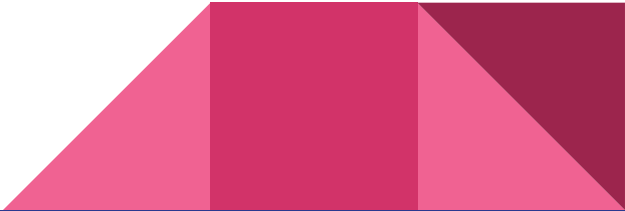
ដំណើរការក្លាយ និងបណ្តាញផ្សព្វផ្សាយសង្គម

- ឆ្នាំ ២០១៦ ហ្វេសប៊ុក/អ៊ីនធើណិត បានក្លាយជា មធ្យោបាយសំខាន់បំផុត
ដើម្បីទទួលបានព័ត៌មាន
របស់ប្រជាជនកម្ពុជា ជំនួសប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយបែបប្រពៃណី វិទ្យុ ឬទូរទស្សន៍
- បណ្តាញសង្គម ៖ អ្នកប្រើប្រាស់បង្កើត និងចែករំលែកព័ត៌មានដោយខ្លួនឯង
- ទំនុកចិត្តលើសារព័ត៌មានត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរ ក្រោយវត្តមានរបស់បណ្តាញសង្គម →
បង្កើតឱកាសឱ្យដំណឹងក្លែងក្លាយរីកសាយភាយកាន់តែខ្លាំង

របៀបសម្គាល់ដំណឹងក្លែងក្លាយ

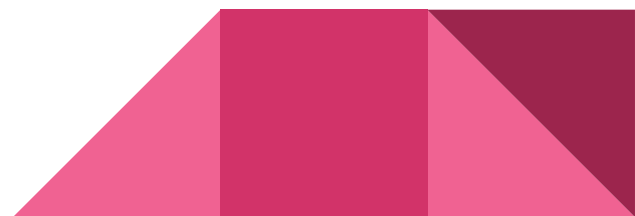
- ដំណឹងក្លែងក្លាយ វិវត្តខ្លួនទាន់បច្ចេកវិទ្យានិច្ច
  - អ្វីដែលត្រូវការនោះគឺ
ជំនាញផ្ទៀងផ្ទាត់ព័ត៌មាន ដែលជាដំណើរការនៃការកំណត់ពីភាពត្រឹមត្រូវ (authenticity និងការពិត (truthfulness) នៃព័ត៌មាន។
- ការផ្ទៀងផ្ទាត់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គម ៖ តាមរយៈការវាយតម្លៃប្រភព និងមាតិកា

ការវាយតម្លៃប្រភព

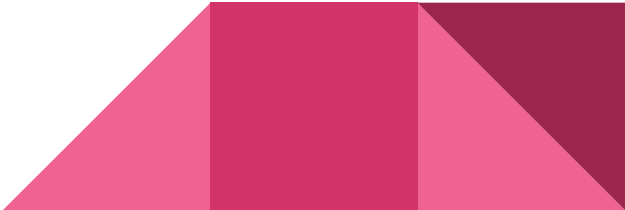
សំដៅលើការវាយតម្លៃប្រភពព័ត៌មានថា តើប្រភពព័ត៌មាននោះ គួរឱ្យទុកចិត្តដែរឬទេ ?

- កំណត់អត្តសញ្ញាណនៃអ្នកចែកចាយព័ត៌មាន
- សមត្ថកិច្ចនៃប្រភពព័ត៌មាន

សញ្ញាប្រមាណនៃមាតិកាក្លែងក្លាយ ឬបំបាត់

- ខុសពេលវេលា ឬទឹកនៃឯ → រៀនរបៀបកំណត់ទីតាំងភូមិសាស្ត្រ
- មាតិកាប្រភពបោកបញ្ឆោត → រៀនផ្ទៀងផ្ទាត់ព័ត៌មានជាមួយប្រភពដទៃទៀត
- មាតិកាដែលប្រឌិតឡើង → រៀនសម្គាល់វិភាគស្រមោលក្នុងរូប

សួរសំណួរខ្លួនឯង នៅពេលធ្វើឧត្តរៈ

- តើមាតិកានេះ ជាមាតិកាដើមមែនទេ ?
- ឬមាតិកានេះ
ត្រូវបានគេផ្សព្វផ្សាយកចេញពីសេចក្តីរាយការណ៍មុន និងកែសម្រួលក្នុងលក្ខណៈមួយ ដែលនាំឱ្យមានការភ័ន្តច្រឡំឬទេ ?
- តើមាតិកានេះ ត្រូវបានគេកែកុំន ដោយបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថលដែរឬទេ ?
- តើយើងអាចបញ្ជាក់អំពីពេលវេលា និងទីកន្លែងនៃការថតរូបភាព/វីដេអូ ដោយប្រើទិន្នន័យមេតា (metadata) បានដែរឬទេ ?
- តើយើងអាចបញ្ជាក់អំពីពេលវេលា និងទីកន្លែងនៃការថតរូបភាព/វីដេអូ ដោយប្រើតម្រុយដែលអាចមើលឃើញ នៅក្នុងមាតិកានោះបានដែរទេ ?

អ្វីទៅជា អក្ខរកម្មប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនិងព័ត៌មាន ?

អក្ខរកម្មប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ និងព័ត៌មាន

គឺជាបណ្តុំនៃសមត្ថភាពដែលអាចឱ្យបុគ្គល

ម្នាក់ៗ ទទួលបានព័ត៌មាន វិភាគខ្លឹមសារមាតិកា បង្កើតសារតាមប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ សញ្ជឹងគិតពេល

ប្រភព និងធនធានជំនួយ

- Media and information literacy - A practical guidebook for trainers by DW Akademie
- វិជ្ជាជីវៈសារព័ត៌មាន “ដំណឹងក្លែងក្លាយ” និងព័ត៌មានមិនពិត
ដោយអង្គការយូណេស្កូ
- អក្ខរកម្មសារព័ត៌មាន ដោយ VOA
- <https://firstdraftnews.org/>

